

Dr Bogdan Mucha

Spadkowy zapis windykacyjny

Od 23 października 2011 roku wchodzi w życie przepisy prawa spadkowego umożliwiające przekazanie spadkobiercom konkretnych rzeczy ruchomych, nieruchomości czy nawet całych przedsiębiorstw lub gospodarstw rolnych. Wspominałem już o tym w marcowym artykule, że spadkodawca może zdecydować, że np. dom odziedziczy żona, syn zaś mieszkanie, a córka gospodarstwo rolne. Wszystko to dzięki wprowadzeniu nowej instytucji zapisu windykacyjnego (art. 981.1 kodeksu cywilnego). Takiego zapisu będzie można dokonać wyłącznie w testamencie notarialnym, sporządzonym przed notariuszem, w którym spadkodawca postanowi, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu. Prawo do skutecznego rozporządzenia tą rzeczą na przykład w formie jej sprzedaży, darowizny lub innej czynności prawnej zapisobierca nabywa z chwilą potwierdzenie tego nabycia w formie postanowienia sądowego stwierdzającego nabycie lub poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza w Polsce. Warto pamiętać, iż notarialne poświadczenie dziedziczenia można dokonać wyłącznie w sytuacji, gdy wszyscy spadkobiercy stawiają się w jednym czasie u notariusza oraz gdy nie ma między nimi żadnych kwestii spornych. Dla osób zamieszkałych w Stanach Zjednoczonych łączy się to z koniecznością wyjazdu do kraju, co nieco komplikuje sprawę, zwłaszcza dla osób nieposiadających stałego pobytu. Nieobojętne są także koszty wyjazdu, gdy jest kilku spadkobierców ustawowych.

Zapis windykacyjny będzie nieważny, jeśli jego przedmiot w chwili otwarcia spadku nie należał do spadkodawcy lub gdy był on zobowiązany do jego zbycia. Co może być przedmiotem zapisu? W drodze zapisu windykacyjnego można przekazać rzeczy ruchome (np. meble, samochód, jacht itp.), wszelkie zbywalne prawa majątkowe (np. własność nieruchomości, majątkowe prawa autorskie itp.), przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolne, a także można ustanowić na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności (np. dożywotnią służebność zamieszkania). Zastrzeżenie warunku lub terminu przy ustanawianiu zapisu traktuje się za nieistniejące.

Osoby, na których rzecz ustanowiono zapisy windykacyjne muszą się liczyć z pewnymi niekorzystnymi obowiązkami. Bliscy spadkodawcy mogą bowiem zwrócić się do nich o wypłatę zachowku, a więc przy pomocy zapisu nie będzie można omijać przepisów i uniemożliwiać bliskiej rodzinie dochodzenie swoich praw do spadku. Warto w tym miejscu dodać, iż ustawodawca od 23 października br. przedłużył o dwa lata termin dochodzenia zachowku. Wedle dotychczasowych przepisów uprawnieni do zachowku mieli trzy lata na realizację swoich praw, zmienione przepisy wydłużają ten termin do lat pięciu. Ponadto zapis windykacyjny zalicza się na poczet zachowku, jeśli

został poczyniony na rzecz bliskiej rodziny (dzieci, małżonka, rodziców), podobnie zresztą jak w przypadku darowizn dokonanych za życia spadkodawcy.

Zapisobierca windykacyjny będzie również solidarnie odpowiedzialny za długi spadkowe z innymi spadkobiercami. Uwolnienie się od tej odpowiedzialności może nastąpić poprzez odrzucenie zapisu w terminie sześciu miesięcy od otwarcia spadku. W przeciwnym wypadku, gdy uprawniony nie może otrzymać od spadkobiercy należnego mu zachowku, może on żądać od osoby, na której rzecz został uczyniony zapis doliczony do spadku, wypłaty sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Ta osoba jest obowiązana do zapłaty powyższej sumy tylko do wysokości wartości zapisu windykacyjnego. Gdyby nie miała na tyle gotówki może wydać przedmiot zapisu. W przypadkach gdy spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne na rzecz kilku osób, ich odpowiedzialność względem uprawnionego do zachowku jest solidarna, proporcjonalnie do wartości poszczególnych zapisów w stosunku do całej masy spadkowej. A więc podobnie jak w przypadku darowizn zaliczanych na poczet schedy spadkowej.

Warto podkreślić, iż w odniesieniu do zapisu windykacyjnego obowiązek podatkowy powstaje z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie przedmiotu tego zapisu lub z chwilą zarejestrowania notarialnego poświadczenia dziedziczenia. Osoba, która nabywa w ten sposób konkretną rzecz ma miesiąc czasu na złożenie zeznania podatkowego w podatku od spadków i darowizn (druki SD-Z2 lub SD-3). Trzeba pamiętać, że polski notariusz nie jest płatnikiem w tym przypadku i przy poświadczeniu dziedziczenia na pobiera zaliczek na poczet podatku spadkowego, stąd każdy musi rozliczać się indywidualnie z urzędem skarbowym.

Bogdan Mucha, doktor nauk prawnych jest autorem, współautorem książek i wielu publikacji naukowych oraz publicystycznych. Ostatnio ukazała się nakładem Wydawnictwa A. Marszałek książka nt. Finansowania kampanii wyborczych w USA. Dzięki współpracy z polskimi kancelariami prawniczymi, bez konieczności wyjazdu do Polski, pomoże w sprawach z zakresu prawa polskiego (**rozwoły, legalizacje** rozwodów amerykańskich, **podziały majątku, sprawy alimentacyjne, spadkowe, obrotu nieruchomości, sprawy mieszkaniowe, profesjonalne pełnomocnictwa z apostille** do kupna, sprzedaży, darowizn). Po umówienie dzwonić pod nr tel. **773/481-0588**, adres kancelarii: **5736 W. Belmont, Chicago, IL 60634**. Sponsorem artykułów jest biuro **ALTA TRAVEL AGENCY**, które poleca tanie bilety do Polski, Europy oraz po USA, pakiety wakacyjne na Florydę, Karaiby, Hawaje, Tahiti, do Meksyku. Najświeższe informacje na stronie www.altatravel.com lub pod nr tel. **773/481-0585**.